

Hur hanteras dödsfall inom islam?

Ett allmänt önskemål hos muslimer är att få dö i sitt hem omgiven av närstående. Att få ligga i ett enskilt rum, fritt från andra religiösa symboler än de muslimska, och så tyst att det går att läsa ur Koranen.

Medlemskap

Islam har ungefär 1,6 miljarder anhängare runt om i världen och i Sverige bor runt 500 000 av dem. Inom islam finns flera olika inriktningar, varav de två vanligaste är sunni och shia. En person som bekänner sig till islam är muslim. Man kan vara född muslim eller konvertera till islam senare i livet. Muslimer anser att den som har en muslimsk far eller där båda föräldrarna är muslimer är född muslim. Det gäller hela livet, även om man inte utövar sin religion.

Grundtankar

Ordet islam är arabiska och betyder fred eller frid. Den religiösa betydelsen är också underkastelse, överlämnande och lydnad inför Gud (Allah), eftersom bara genom överlämnande till Gud kan man nå frid.

Gud är alltings skapare, upprätthållare och domare. Guds vilja har gjorts känd genom profeter som till exempel Abraham, Moses och Jesus, och färdigställdes genom profeten Muhammed. Denna vilja uppenbarades i de heliga skrifterna: Bibelns Gamla och Nya testamentet och slutligen Koranen.

Ett av islams huvudsakliga budskap är att alla människor är lika inför Gud, oberoende av hudfärg och social eller ekonomisk ställning. Islam är både en tro och en livsstil. Regler och förpliktelser för en muslimsk livsföring finns i Koranen och i profetens tradition.

Genom att upprepa trosbekännelsen vittnar människan om sin tro. Fem gånger om dagen bör en troende förrätta bön. Man kan be var som helst, men fredagens samlingsbön bör ske i moskén. Troende ska också fasta under månaden Ramadan, dela med sig av sitt överflöd genom allmosor (zakat) till mindre lyckligt lottade, och om man har möjlighet genomföra vallfärden (hajj) till Mecka åtminstone en gång i livet.

Före dödsfallet

Ett allmänt önskemål hos muslimer är att få dö i sitt hem omgiven av närstående. Vissa kan också önska att få dö i någon av de heliga städerna Mecka och Medina eller i sitt hemland, om det är praktiskt genomförbart.

Den döende bör få ligga i ett enskilt rum, fritt från andra religiösa symboler än de muslimska, och så tyst att det går att läsa ur Koranen. Anhöriga och vänner ska ha möjlighet att närvara. Man ska inte lämna en döende ensam, däremot ska dennes önskan om att få vara i fred respekteras.

Förberedelser inför döden består i att en imam eller annan religiöst kunnig person samtalar med den döende om religiösa frågor. Då får den döende möjlighet att uttala den muslimska trosbekännelsen; "Det finns ingen Gud utom Gud och Mohammed är Hans sändebud". Om den döende inte själv kan uttala trosbekännelsen kan en närvarande muslim göra det bredvid. En imam ska se till att den döende upprättar sitt testamente om detta inte gjorts tidigare.

Omhändertagande

Efter konstaterat dödsfall läser man ur Koranen. Läsningen kan fortsätta tills den avlidna hämtas från dödsplatsen till bårhus eller annan bisättningslokal.

Helst ska tvättning av den avlidna påbörjas omedelbart efter dödsfallet. Avlidna kvinnor ska tvättas av en kvinna och avlidna män av en man. Om en imam finns tillgänglig sköter imamen tvättningen, annars ska den göras av en annan muslim. Man tvättar den avlidna med vatten och tvål. Först tvättas den avlidnas huvud och kroppens högra halva, därefter den vänstra. De kroppsdelar som används vid bön tvättas sist (armar och ben). Den avlidna får inte vändas på magen utan ska ligga på rygg. När tvättningen

FONUS

ETT PERSONLIGT
AVSKED

är klar smörjs kroppen med kamferolja eller parfym. Avlidna barn tas om hand på samma sätt som vuxna såvida de inte är dödfödda.

Inom islam vill man undvika obduktion. Undantag görs bara vid sällsynta sjukdomar där obduktionen kan bidra med ökad kunskap som kan lindra lidandet för andra drabbade. Undantag görs också vid mord då den exakta dödsorsaken måste fastställas. Balsamering accepteras endast då lagen föreskriver att det är nödvändigt för transport till utlandet. Vid både balsamering och obduktion gäller att inga organ får avlägsnas från kroppen.

Svepning och visning

Tvättning och svepning beräknas pågå under en halv dag. Inga andra ceremonier förekommer före begravningen. Efter tvättning och smörjning sveps kroppen i vitt tyg, helst utan sömmar. Materialet måste vara av bomull, silke får inte förekomma. Män sveps i tre lager tyg och kvinnor i fem lager. Saknas tyg utan sömmar kan lakan användas. Om den avlidna gjort pilgrimsfärden till Mecka är det vanligt att pilgrimsdräkten, som består av två lakan, används som svepning.

I Sverige är det krav på att använda kista medan muslimer i andra länder kan begravas utan. Den avlidna placeras liggande på den högra sidan i kistan.

Begravningsceremoni

En muslimsk begravning är alltid en jordbegravning och ska ske så snart som möjligt efter dödsfallet, helst inom 48 timmar. Begravningen hålls efter middagsbönen i moskén eller utomhus vid graven.

Man gör ingen blomstersmyckning eller annan dekoration av kistan. Som regel följer enbart män den avlidna till graven, även om den avlidna är en kvinna. Kvinnor får besöka graven senare. Ingen i begravningståget får gå före kistan.

Akten äger rum vid graven och inleds med gemensam bön. Graven är grävd så att kistan kan sänkas med den avlidnas ansikte vänt mot Mecka. Ofta gör man ett tak av brädor innan graven täcks över. Efter bön tar de närvarande en handfull jord och häller på kistan. Därefter fylls graven igen så snart som möjligt, oftast av de närvarande muslimerna.

Minnesstund

Det förekommer inte någon minnesstund efter ceremonin, däremot är det vanligt att man besöker de närstående en tid efteråt och då tar med mat och dryck.

Gravsättning

Gravsättningen sker i samband med begravningsceremonin. Det finns idag muslimska begravningsplatser på många håll i Sverige. Gravarna ska vara klart utmärkta så att ingen av misstag beträder graven. Gravstenar förekommer och har oftast halvmånen och stjärnan som symbol.